

Het gevecht van 5 tot 50

Door tranen gedreven

Eerste druk, oktober 2009
© 2009 Kitty Johansen

Corrector: Kitty Johansen.
Fotograaf: Gerard Johansen.

ISBN: 978-90-484-0793-4
NUR: 340

Uitgever: Free Musketeers, Zoetermeer
www.freemusketeers.nl

Free Musketeers
uitgeverij en producties

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgenomen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Ondanks alle aan de samenstelling van dit boek bestede zorg kan noch de redactie, noch de auteur, noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor schade die het gevolg is van enige fout in deze uitgave.

Kitty Johansen

HET GEVECHT VAN 5 TOT 50
Door tranen gedreven

September 1964

Het grote ijzeren hek werd met een oorverdovend, ratelend geluid voor de ontzette ogen van Zoë dichtgetrokken. Ze zag na een dikke kus ter afscheid nog net haar moeder om de hoek verdwijnen. Een gevoel van pure paniek en machteloosheid maakte zich van haar meester. Haar keel kneep zover samen dat ze bijna geen adem meer kon halen. Langzamerhand borrelde een geluid uit haar keel omhoog en mondde uit in een wanhopige kreet: ‘mamááá!’ maar haar moeder was allang buiten gehoorsafstand, dus er volgde geen enkele reactie op haar angstige uitroep. Langzaam biggelden hete tranen over haar rode wangen. Bevangen door verdriet en eenzaamheid zakte ze door haar knieën en huilde zittend op de rauwe, stenen vloer bittere tranen.

Zich er nauwelijks van bewust voelde ze de aanraking tegen haar schouder. Ze werd hardhandig omhoog getrokken en ze keek met rode, behuilde ogen op naar een hard gezicht, een gezicht dat ze nooit meer zou vergeten, een gezicht dat voor lange tijd het lieve gezicht van haar moeder zou vervangen.

‘Zit daar niet te grienen kind, alle kinderen zitten al in de klas. Trek je jas uit en doe je sloffen aan en kom dan met mij mee.’

5

De uitdrukking op het gezicht van de non vertoonde ongeduldige trekken. Bij de aanblik hiervan schoten de tranen weer in Zoë’s ogen, maar ze slikte ze snel in om te voorkomen dat deze non écht boos zou worden, want dat was het laatste wat ze nu zou kunnen verdragen.

Ze deed dus snel wat haar gevraagd werd en werd zonder pardon aan haar hand meegetrokken de klas in. Zoë keek verwonderd om zich heen en bedacht zich dat ze nog nooit zoveel kinderen bij elkaar had gezien. Gedwee liep ze aan de hand van de non mee en liet zich op een stoeltje duwen, waarna ze recht in het gezicht van haar nichtje Lisa keek die met een doodgemoedereerd gezicht in de rondte zat te kijken. Lisa was net 3 weken ouder dan Zoë en zou dus in dezelfde klas verblijven als zij. Het was in ieder geval een opluchting niet alleen met vreemden de dag door te moeten brengen, maar die gedachte duurde niet lang, want het beeld van haar moeder doemde alweer op in haar hoofd. De tranen rolden alweer over haar wangen, maar toen ze op keek naar haar nichtje die het allemaal gelaten over zich heen liet komen, schaamde ze zich toch wel een beetje. Ze ging rechtop zitten en nam zich voor niet meer te huilen en begon nieuwsgierig om zich heen te kijken naar al die vreemde gezichten.

Veel tijd kreeg ze hier niet voor, want de non kwam alweer met driftige passen op haar toegelopen.

‘Heeft je moeder je brood en melk meegegeven?’

Beduusd pakte Zoë haar tasje waar zorgvuldig een trommeltje met brood en een flesje melk met chocola was ingepakt.

‘Zet dat flesje maar daar op dat tafeltje bij de flesjes van de andere kinderen, dat is voor straks, het brood hou je bij je, dat is voor tussen de middag.’

Zoë liep schoorvoetend naar het tafeltje en zette het flesje bij alle anderen, zich op dat moment afvragend hoe ze straks in vredesnaam haar eigen flesje terug moest vinden. Maar op dat moment klapte de non hard in haar handen en iedereen reageerde daar meteen op door allemaal het hoofd in de richting van de non te draaien.

‘Kinderen, jullie mogen nu gaan spelen zonder teveel herrie te maken, maar als ik in mijn handen klap, dan gaan jullie allemaal weer naar je eigen plaats, is dat begrepen?’

Alle kinderen van de kleuterklas waarmee Zoë het komende jaar zou doorbrengen, knikten gedwee, maar waren toch wel wat verlegen om zomaar met vreemden te gaan spelen. In de loop van de ochtend had iedereen wel iets gevonden dat ze leuk vond.

Zoë, verdiepte in het verkleden van de prachtige poppen in de poppenhoek, schrok op door het harde klappen van de non.

6 ‘Kinderen het is nu lunchtijd. We pakken allemaal ons broodtrommeltje en flesje melk en we gaan naar de ruimte hiernaast om daar te gaan eten.’

‘De kinderen die vlakbij wonen mogen natuurlijk thuis gaan eten, maar degenen die met de schoolbus zijn gekomen, eten hier.’

‘O’, dacht Zoë, ‘woonde ik maar zo dichtbij, dan kon ik ook bij mama gaan eten’, maar die gedachte werd ruw verstoord, want de non delegeerde alle kinderen met een lunchpakketje naar de aangrenzende ruimte.

‘Ik zal niet bij de lunch blijven, maar juffrouw Annie zal jullie gezelschap houden, eet smakelijk en tot straks.’

Zoë voelde zich van opluchting een stuk lichter worden toen de non vertrok. Juffrouw Annie zag er in ieder geval een stuk vriendelijker uit, maar dat vooruitzicht kon toch niet het brok in haar keel wegnemen dat daar al die tijd was blijven zitten, omdat ze haar moeder zo miste. Ze keek voorzichtig op naar het gezicht van juffrouw Annie en doordat zij druk aan het praten was met een paar andere kinderen, durfde ze het aan haar brood te laten voor wat het was. Door het brok in haar keel zou ze geen hap weg kunnen krijgen.

‘Een beetje melk en klaar’, dacht Zoë.

Nadat ze zo een tijdje stil om zich heen had zitten kijken, hoorde ze de deur zachtjes open en dicht gaan. Ze keek op en zag juffrouw Annie met de non staan praten en tot haar afschuw zag ze dat ze allebei in haar richting keken. Zoë had het gevoel dat ze door de grond wilde zakken en zag tegelijkertijd de non op zich afkomen.

‘Wat hoor ik net van juffrouw Annie, wil jij niet eten?’

‘Dat zullen we nog wel eens zien!’ spuwde de non, waarbij ze de deksel van het broodtrommeltje haalde en de verbouwereerde Zoë een flinke hap brood in haar mond duwde.

‘Zo, en nu eten, anders ga je het hok in, het hok staat al open, dan kan je daar in je eentje gaan zitten eten’, waarop ze kordaat weer wegliep.

Zoë voelde haar keel zo droog worden, dat ze vijf minuten later nog op dezelfde hap brood zat te malen. Bang dat de non terug zou komen en de gedachte aan een donker angstaanjagend hok, maakte het haar onmogelijk om nog een hap te nemen en toen ze dacht dat er niet meer op haar gelet werd, stopte ze snel de rest terug in haar trommeltje. Na wat haar een eeuwigheid leek, mochten ze allemaal weer terug naar de speelklas. De middag duurde vreselijk lang, maar door zich met volle aandacht op het spelen te gooien, kwam er toch gelukkig een einde aan de voor haar tot nu toe donkerste en zwaarste dag uit haar prille, tot nog toe onbezorgde leventje.

Er ging om half vier een schrille bel door het hol klinkende met tegels en stenen vloeren beklede gebouw. Zoë keek verbaasd op en besepte door het harde klappen van de non, dat ze allemaal naar huis mochten. Voor het eerst die dag ging er een gevoel van blijdschap door haar heen. Ze mocht naar huis, naar mama, naar haar eigen vertrouwde omgeving. Ze had vandaag het gevoel gehad dat ze nooit meer blij zou zijn, maar dat verdween als sneeuw voor de zon toen ze besepte dat ze naar huis mocht.

Alle kinderen renden de gang op om hun jasjes op te zoeken, maar werden meteen teruggefloten doordat de non weer hard in haar handen klapte.

‘Jullie gaan één voor één door die deur, anders mogen jullie nog een poosje blijven, begrepen?’

‘Daarna pakken jullie rustig je jas en wacht bij het hek tot jullie moeder je komt halen!’

Zoë herinnerde zich plotseling dat mama haar op het hart had gedrukt dat ze onder geen beding de school mocht verlaten totdat Bo (is afkorting van Bodine, maar omdat ze een vreselijke hekel aan die naam had, noemde iedereen haar Bo), het tweeënhalft jaar oudere zusje van Zoë, haar zou komen halen. Bo zat op de lagere school die grensde aan het gebouw van de kleuterschool waar Zoë nu zat, dus zouden ze samen met de schoolbus naar huis gaan.

Ongeduldig op en neer springend keek Zoë toe hoe de andere kinderen afgehaald werden door hun moeder, maar zag plotseling het vertrouwde gezicht van Bo opdemen tussen de anderen. Bo trok haar aan haar hand gauw mee en samen huppelden ze naar de schoolbus, die aan de overkant van de straat stond te wachten om alle ongeduldige kinderen van hun eerste schooldag naar huis te brengen.

Toen ze allemaal een stoel gevonden hadden, kwam de bus traag in beweging. De rit naar huis duurde veel te lang naar haar zin. Elke minuut, zo leek het tenminste in haar beleving, stopte de bus om één van de kinderen uit te laten, maar eindelijk trok Bo haar mee de bus uit en bij de herkenning van de kade en het water waaraan ze woonden, maakte Zoë een vreugdesprong en zette het op een rennen, zonder te letten op het geroep van haar zusje dat ze op haar moest wachten. Ze zweefde over het grindpad naar huis en vloog haar moeder in haar armen. Later hoorde haar moeder van buurtbewoners dat ze de hele weg rennend naar huis om haar moeder had geroepen.

De weken die daarop volgden werd ze 's morgens door Bo naar school gebracht, ze trok haar slofjes aan en ging daarna naar haar eigen school. Deze situatie zorgde ervoor dat ze zich wat meer op haar gemak voelde, maar o wee als Bo het een keer niet deed omdat de schoolbus wat verlaat was, dan huilde ze hartverscheurend en het duurde uren voordat ze weer wat bedaard was.

8 Als ze 's middags weer thuis waren vergat ze meteen dat ze op school geweest was en voelde ze zich als een vis in het water. Ze speelde dan uren buiten, meestal met haar buurmeisje Petra met wie ze heerlijk door de aangrenzende lange bomenlaan kon ravotten. Het huis van Petra was het laatste huis op de kade en daarachter bevond zich na hun groentetuin meteen de bomenlaan. Van papa mochten ze nooit verder dan de helft van die laan, want achterin zat de bullebak, zei hij altijd. Dat was niet tegen dovemansoren gezegd, want daar waren ze als de dood voor, wat het ook mocht voorstellen. Maar de voorstelling die ze ervan hadden was afschrikwekkend genoeg om daar weg te blijven.

Het liefst namen ze oude lakens mee om een grote tent te bouwen, die met wasknijpers aan de takken van de bomen vastgemaakt werden. Kopjes, schoteltjes, afwasbakje, afwasmiddel en borsteltje, alles wat ze maar dachten als grote mensen nodig te hebben, sleepten ze mee, totdat de twee moeders ze terugriepen voor het avondeten, waar ze beiden natuurlijk totaal geen zin in hadden, want het zou daarna niet lang duren voordat Zoë naar bed gebracht zou worden. Maar deze keer was er iets nieuws waar ze totaal niet op gerekend had. Mama had nieuwe gordijntjes gemaakt, er hingen echte Pipo-gordijnen, een decoratie die afgeleid was van haar favoriete kinderprogramma dat ze 's avonds altijd nog even mocht kijken voordat ze naar bed ging.

‘Ohhhhh mam, wat mooi!!’ reageerde ze met grote ogen.

Ze keek haar moeder met verbazing aan en Gemma glimlachte naar haar en knikte.

‘Ik dacht wel dat je ze mooi zou vinden’, fluisterde ze.

‘Maar niet de hele nacht ernaar kijken, eventjes mag, maar dan moet je gaan slapen.’

Ze gaf Zoë een nachtkus op haar voorhoofd en keek nog even naar haar drieënhalft jaar jongere zusje Mona met wie ze de kamer deelde, maar die lag opgerold in haar ledikantje al lang lekker te slapen.

‘Trusten Zoë, slaap lekker’, waarop mama de kamer uitliep en de deur achter zich dichttrok. Zoë bleef verrukt naar de nieuwe gordijnen kijken, maar na een tijdje begon het donkerder te worden in de kamer en kon ze het steeds moeilijker zien. Ze wilde er persé naar blijven kijken en door het kleine lampje dat altijd vlakbij de deur bleef branden, kon ze er toch nog iets van zien. Maar hoe langer ze er naar keek hoe banger ze ervoor werd. Door het kleine lampje viel er nét zoveel licht op dat het leek of de figuurtjes tot leven kwamen. Ze zag ze allemaal door elkaar rennen en ze trok angstig haar deken over haar hoofd. Maar lang hield ze dat niet vol, want dat werd haar toch te warm, dus kwam ze toch weer voorzichtig met haar hoofd boven de deken uit. De figuurtjes bleven bewegen en door angst bevangen dook ze diep onder de dekens, bang dat de figuurtjes naar haar toe zouden komen.

Naar wat haar een eeuwigheid leek, lag ze doodstil dicht bij het voeteneinde, terwijl ze het zo warm had dat ze het gevoel had of ze stikte. Langzaam kwam het hoopje in beweging en kwam heel voorzichtig met haar hoofd boven de deken uit, haar ogen stijf dicht houdend. Ze hijgde licht om weer wat op adem te komen en zonder erg had ze toch weer haar ogen open gedaan.

Ze wilde niet meer naar de gordijnen kijken dus keek ze recht voor zich uit, daar waar de uitbouw zat van de dakkapel en daar, wat ze dáár zag ging al haar verwachtingen of fantasie te boven. Daar recht voor haar stond een man. De fractie van een seconde dat ze keek was voldoende om haar met een bonzend hart van schrik weer terug te doen duiken naar de veiligheid van de ruimte waar ze vandaan kwam: vlakbij het voeteneinde. Maar door het harde bonzen van haar hart kreeg ze het nog warmer dan ze het voor die tijd had gehad, het suisde in haar oren en ze had het gevoel dat haar longen zouden barsten. Ze wilde het beeld dat ze gezien had vergeten, wegstoppen alsof ze het nooit gezien had. Maar ze had het écht gezien.

Later wist ze door verwarring niet meer wanneer ze in slaap was gevallen, maar ’s ochtends vond haar moeder haar, niet wetende wat er was gebeurd, met haar hoofd onder de dekens van het voeteneinde uitpiepend, haar lange haren vastgeplakt op haar voorhoofdje. Doordat haar moeder bezig was met het kleine lijfje onder de dekens uit te trekken, deed Zoë verward haar ogen open.

‘Mama?’

‘Ja schat het is ochtend, je moet eruit, je moet naar school, kom, werk eens mee.’

‘Maar mama, ik ben nog niet klaar met slapen!’

Haar ogen zakten weer dicht door het gebrek aan slaap.

‘Zoë, je bent wél klaar met slapen, je moet eruit, kom lieverd.’

Zoë kwam met tegenzin overeind en bleef vermoeid op de rand van haar bed zitten.

‘Wat is er aan de hand Zoë, ben je ziek?’

Ze voelde hoe mama bezorgd haar hand op haar voorhoofd legde, maar schudde haar hoofd.

‘Je hebt geen koorts, dus je moet echt naar school meisje.’

Zoë sloeg verlegen haar ogen op en keek haar moeder even aan, waarna ze haar blik weer snel afwendde.

‘Mama, is er hier een vreemde meneer geweest, toen het donker was?’

Haar moeder keek haar bevreemd en geschrokken aan.

‘Nee hoor, waarom vraag je dat?’

Zoë keek weer angstig naar de opening van de dakkapel en haar moeder volgde haar blik, waarop Zoë wees.

‘Daar mam, daar stond hij en hij klopte aan net of hij aan de deur klopte.’ Gemma trok haar wenkbrauwen op en keek bedenkelijk naar haar vijf jaar oude dochtertje.

10 ‘Zoë, ik denk dat ik het geweest ben, want ik ben vannacht nog even bij je komen kijken.’

‘Nee mama, het was een meneer, want hij had zwart haar, een zwarte blouse en een witte broek.’

Gemma wist even niet hoe ze het had, maar wilde haar dochter niet laten merken dat ze van haar stuk gebracht was.

‘Zoë, je zal wel gedroomd hebben, dat doen we allemaal wel eens, maar nu moet je er echt uitkomen, anders komen jij en Bo allebei te laat.’

Zoë sprong van haar bed af en gehoorzaamde haar moeder met tegenzin, maar ze wist inmiddels ook wel dat ze de schoolbus moesten halen, anders zou ze straf krijgen van de non als ze niet op school zou komen.

Toen de dagelijkse routine weer op gang kwam, was het voorval weer snel vergeten. Ze zag haar moeder wel even met haar vader praten die verbaasd zijn wenkbrauwen optrok, maar daarna werd er niet meer over gesproken.

Toen ze ’s avonds weer naar bed werd gebracht, keek ze haar moeder bedenkelijk aan.

‘Mama, die figuurtjes gaan bewegen als het donkerder wordt, ik wil ze niet meer.’

‘Maar Zoë, weet je hoelang mama daar mee bezig is geweest om die te maken?’

‘Nee hoor, ze zijn gloednieuw en ze blijven hangen!’

‘Kom, onder de dekens nu en lekker gaan slapen, als je je ogen dicht doet kan je ze ook niet zien.’

Als Gemma dacht dat ze haar dochter hiermee gerust stelde, dan had ze het goed mis. Zoë hield dan wel haar ogen stijf dicht, maar haar oren kon ze niet de hele nacht dichthouden. Ze hoorde steeds maar die voetstappen. Kwam hij naar haar toe? Ze dook weer naar haar veilige plekje bij het voeteneind en kwam daar niet meer vandaan, waar ze naar verloop van tijd in een onrustige slaap viel.

Zag ze nou licht? Op het moment dat ze wakker werd en dacht dat ze licht door de dekens zag, werd ze onder haar armen beetgepakt en zachtjes onder de dekens vandaan getrokken.

‘Kijk dan, ze is helemaal nat van het zweten, ze stikt nog eens daar.’

Toen ze knipperend tegen het felle licht probeerde haar ogen iets open te doen, zag ze mama en papa bij haar bed staan. Voordat haar ogen weer dichtvielen, zwaar van de slaap, zag ze mama nog net een bakje water in papa’s handen duwen.

‘Hou jij dit vast, dan spons ik haar even af om wat af te koelen.’ Zoë liet het allemaal half slapend over zich heen komen. Ze voelde dat mama haar gezicht en armen met een koud washandje afsponsde en daarna met een handdoek afdroogde, waarna ze weer onder de dekens werd gelegd. Ze voelde een kus op haar voorhoofd en hoorde de deur dichtgaan, waarop Zoë de deken weer over haar hoofd trok en weer naar het voeteneind verdween.